

Juni 2013

50ste JAARGANG
No. 1

NATZWEILER BERICHTEN

VAN DE

"STICHTING VRIENDENKRING VAN OUD-NATZWEILERS"

=====
BESTUUR

Voorzitter: Ernst Sillem
Ferma Landra 1262, Chemin de Landra
84210 Pernes les Fontaines, Frankrijk

Secretaris: R. Schutrup
Burg. Wijnaendtslaan 15
3042 CA Rotterdam
Tel: 010 – 4622384
E-mail: roelofschutrup@gmail.com

**Secretaris buitenland/
Vicevoorzitter:** Mr P.J.Ph. Dietz de Loos
Postbus 453
2240 AL WASSENAAR
Tel: 070 - 5129263

Penningmeester: M.J. de Loos
Eosstraat 5-3
1076 DK Amsterdam
Tel.: 020-6629822/Mob: 06-51803406
E-mail: marjolijndeloos@gmail.com

Financieel adviseur: R. Bakels
Koningin Emmalaan 9b
1405 CJ Bussum
Tel: 035 - 6936733

Bankrekening stichting: ING 394148

Redactie: N. Planjer & M. de Loos
P/a Mient 42
2564 KP DEN HAAG
Tel: 070-3606796
E-mail: nplanjer@hotmail.com

INDEX

	Pag.
1. Bestuur	1
2. Index	2
3. Van de Redactie	3
4. Mededelingen:	
a. bedankjes	4
b. familieberichten	4
c. overige	4
5. In Memoriam Don Bamberg	6
6. In Memoriam Wim Roessingh	9
7. Verjaardagslied van Frans de Bordes	10
8. Geboortedata Oud-Natzweilers	12
9. Film over Natzweiler	13
10. Jaarlijkse evenementenkalender	14
11. Natzweilerreis	15
12. Hoge toppen, diepe dalen	18
13. De hongerwinter in Nederland	19
14. Onderzoek herdenken	21
15. Franse herdenking en restauratie kamp	23
16. Dodenherdenking Ereveld Loenen	26
17. Van de Penningmeester	27
18. De Giroloterij & vfonds	27
19 Stichting Cogis	28
20. Colofon	29

VAN DE REDACTIE

Beste allemaal,

OPROEP!!!!

Een dringende oproep nogmaals om jullie E-MAIL adressen. In dit digitale tijdperk kunnen wij eigenlijk niet meer zonder. Voor het organiseren van de reis, de nieuwsbrief, jullie op de hoogte houden etc., ontvangen wij echt graag jullie mailadressen.

Voor degenen die ze al hebben gestuurd, graag nogmaals goed checken of jouw mailadres GOED vermeld staat in de lijst. We krijgen veel mails onbezorgd terug.

Je kunt je mailadres mailen naar:

nplanjer@hotmail.com en/of marjolijndeloos@gmail.com

Bij voorbaat hartelijk dank voor de medewerking.

Het bestuur

MEDEDELINGEN:

a. bedankjes

b. familieberichten

Op 31 januari 2013 is **Don Bamberg** overleden op 93-jarige leeftijd. De plechtigheid heeft plaatsgevonden op 7 februari op Westduin in Den Haag waar hij is begraven in het familiegraf. Wij wensen alle familie, vrienden en kennissen heel veel sterkte toe met het dragen van dit zware verlies. De familie dankt iedereen heel hartelijk voor alle warme belangstelling die zij hebben mogen ontvangen:

*Zoveel bloemen,
zoveel kaarten,
zoveel warme woorden,
zoveel belangstelling en
zoveel troost*

Hartelijkdank voor uw blijk van
medeleven na het overlijden
van mijn lieve vader

Donald Earl Bamberg
-Don-

Het heeft mij veel steun gegeven
om zijn verlies te verwerken.

Theo Bamberg

Krefeld, februari 2013

c. Overige

Onderstaand bericht ontving de redactie van de Stichting 1940 – 1945.

Stichting 1940-1945

Nienoord 10, 1112 XG Diemen
Correspondentieadres:
Postbus 12288, 1100 AG Amsterdam Zuidoost

Telefoon 020-6601945
Telefax 020-6601975

Stichting Vriendenkring Oud-Natzweilers
t.a.v. D.A.J. Dohmen
Burg Wijnaendtslaan 15
3042 CA ROTTERDAM

Onze ref.: DS/JO

Doorkiesnr.: 020-6601945

Datum: 29 maart 2013

Betreft: 10 Mei Herdenking

Geachte mevrouw, mijnheer,

De leden van de Nederlandse Vereniging van Ex-politieke Gevangenen (uit de bezettingstijd), Expogé, hebben besloten deze vereniging met ingang van 1 januari 2010 te ontbinden. Op verzoek van het bestuur van Expogé wordt de jaarlijkse herdenking op 10 mei op de Eerebegraafplaats te Overveen, waarbij Expogé traditiegetrouw haar gevallen verzetskameraden herdacht, onder auspiciën van Stichting 1940-1945 gecontinueerd.

De Vriendenkring Oud-Natzweilers heet onze nieuwe koning en koningin, Koning Willem Alexander en Koningin Maxima van harte welkom en wenst hen beiden veel succes en plezier met het koningschap en alle daarbij behorende taken.

IN MEMORIAM DON BAMBERG

Don Bamberg

Op 20 januari jl. overleed Don, een dag na zijn 93ste verjaardag in het ziekenhuis te Den Haag omringd door zijn naaste familie.

Onze bloemen die bezorgd werden voor zijn verjaardag stonden op de stoep en werden gevonden maar zijn nooit meer bij hem aangekomen, helaas...

Tijdens een indrukwekkende ceremonie namen wij afscheid van een bijzonder mens.

De laatste jaren van Don waren eenzaam en verdrietig na het onverwachte overlijden van zijn geliefde Ax. Maar Don was een man die niet klaagde!

Nog zie ik hen, samen stralend, tijdens de presentatie van de herdruk van zijn boek 'Dossier NN' in Putten, oktober 200?

Bij die gelegenheid nam Don het woord en hield een vlammend betoog over de gevaren in de wereld, een waarschuwing aan de jeugd. Denk nu niet dat hij zijn stem verhief, verre daarvan. Hij sprak met zijn zangerige stem, duidelijk, zeer doordacht, voor de vuist weg en uit zijn hart!

Wie was nu deze Don?

Hij werd in New York als 3^e kind in het gezin Bamberg op 30 januari 1920 geboren. Zijn moeder Lillian Poole was Engelse, zijn vader Theo de bijzondere goochelaar en illusionist Okito. In 1924 verhuisde het gezin naar Wenen. Toen Hitler aan de macht kwam gingen de Bambergs naar Rijswijk waar zij aan de Vliet gingen wonen. Dit was overigens geen politieke keuze aangezien zijn vader geen verstand van politiek had.

Voor Don een grote overgang. Hij sprak geen Nederlands, alleen Engels en Duits met een Weens accent. Ook Frans beheerste hij niet. De lerares Frans hielp hem ook met Nederlands. Zijn taalgevoel maakte dat hij deze talen machtig werd. Hier heeft hij in de loop van zijn leven veel profijt van gehad.

In die periode kwamen vele artiesten en gevluchte joden in huize Bamberg. Hun verhalen en de herinneringen aan Wenen waar de terreur al duidelijk was en tenslotte het bombardement van Rotterdam legden de kiem voor de besluiten die hij later nam.

Don werkte in Rotterdam, vocht in de meidagen als onderofficier in Den Haag. Toen hij na de capitulatie naar Rotterdam ging en de verwoesting zag was het niet moeilijk om zich aan te sluiten bij het verzet.

Eerst werd hij gepolst om toe te treden tot de Ordedienst, een organisatie die de orde moest bewaren als de Duitse bezetter verslagen zou zijn. Later heeft de geheime dienst hem gevraagd voor spionagewerk, situatieschetsen van de Duitse stellingen, de militaire vliegvelden enz..

In juli 1941 werd hij verraden door een Nederlander die voor de SD werkte. Hij kon nog onderduiken in Scheveningen. Op 19 augustus werd hij alsnog verraden. De SD had zijn verloofde benaderd en met een smoes waren zij achter zijn adres gekomen.

Toen begon zijn lange weg langs de vele gevangenissen en kampen; 2 maanden in het Oranje Hotel in Scheveningen, Weteringschans in Amsterdam waar hij vrij snel door het Feldkriegsgericht ter dood veroordeeld werd. Na 13 maanden in de dodencel gezeten te hebben volgde Kamp Amersfoort om daarna als Nacht-und-Nebel gevangene naar Duitsland vervoerd te worden.

Amersfoort was een bevrijding na 13 maanden dodencel. Wat hij uiteraard niet kon weten was dat de ellende toen pas echt begon.

In Buchenwald werden zij opgewacht door militairen met honden en zweepen. Hij leek veroordeeld te zijn om in de steengroeve te moeten werken. Een oude makker uit de Weteringschans redde zijn leven. Hij werd eerst weer op krachten gebracht in de ziekenboeg, het Revier, daarna werkte Don op de administratie van de kampkleding. Ondertussen gaf hij Engelse les aan een Duitse kapo.

In Buchenwald heeft hij krachten opgedaan om de rest van de kampen te doorstaan.

Natzweiler, bij uitstek een NN-kamp nabij Straatsburg gelegen, Don moest er wel in de steengroeve werken.

Gross-Rosen bij Breslau was een vijandig kamp. De Poolse beroepsmisdadigers waren daar de baas. In dit kamp gaf Hier stal hij eens een biet. Dit kwam hem te staan op 25 stokslagen op de bok. Maar de naderende Russen maakten dat het kamp de volgende dag ontruimd werd en deze straf vergeten.

Als Don terugkijkt op zijn leven klinkt door dat hij veel geluk gehad heeft. Mensen die hem gered hebben, erdoor heen gesleept hebben, in bescherming namen. De band bleef ook na het kamp. Hij is blij aan de goede kant gestaan te hebben, zou het zo weer doen.

Na de bevrijding heeft Don zich, net als zoveel anderen, op de opbouw van zijn leven gestort. Zij hadden vele jaren verloren, er moest gewerkt worden, gezinnen werden gesticht...

Don werkte voor de Volkskrant, bij de verzekeringsmaatschappij De Zeven Provincies. Ook Don kreeg last van postconcentratie kamp syndroom. Hij stopte rond zijn 50ste omdat ook bij hem het 'post concentratie kampsyndroom' de kop op stak. Daarna is hij actief geweest als vrijwilliger bij de Stichting '40-45'. H

Hij bezocht vele reünies, bij de Natzweilergroep voelde hij zich thuis.

In 1985 verscheen zijn Dossier NN, Nacht und Nebel. Ax spoorde hem aan zijn ervaringen op papier te zetten. Dit bleek een goede therapie voor hem geweest te zijn.

IN MEMORIAM WIM ROESSINGH 19/08/1912 – 29/10/2012

Bij het uitbreken van de oorlog in 1940 was Willem Roessingh student economie in Rotterdam. Hij ging onmiddellijk in het verzet en werd ook met de eerste Rotterdamse verzetsgroep opgepakt door de Duitsers en vrij spoedig naar Duitsland gestuurd. Zo kwam het dat hij – met anderen – behoorde tot de groep gevangenen die in de Vogezes op een ijzige noordhelling het concentratiekamp Natzweiler opbouwde. Daardoor ook had hij in dat kamp een sterke positie als hoofd van het laboratorium. Zelfs de SS-ers kwamen bij hem medicijnen halen. Toen Ad de Jonge in een ‘steinbruch commando’ dreigde te bezwijken, heeft Willem de Kapo omgekocht met een half pakje tabak om Ad een iets veiliger werkplaats te geven. “Je ziet wat een mens waard is” zei Ad altijd, “een half pakje tabak”. Later werd Ad tolk, omdat hij wat Pools en Russisch had geleerd, van een mede-zieke. Samen hebben zij ook andere gevangenen kunnen helpen. Bij de nadering van het geallieerde leger werd het kamp ontruimd: Willem kwam in een kleiner kamp in Zuid-Duitsland terecht, werd er ziek en uiteindelijk door de Fransen bevrijd en naar Parijs geëvacueerd.

Enige tijd na de oorlog trouwde Willem met een Zweedse vrouw, Eva, met wie hij enige tijd had gecorrespondeerd. Zij kregen drie kinderen.

Wij – Ad en ik – zagen hen dikwijls in Den Haag.

Na enige malen van beroep te zijn gewisseld werd Willem Roessingh hoofd verkoper bij de Leerdamse Glasfabriek; hij ging wonen in Hilligersberg op de grens van Rotterdam. Helaas was Eva zwaar ziek geworden, ongeneeslijk. Zij wilde niet in het ziekenhuis liggen, dus heeft hij haar vele jaren in huis verpleegd – natuurlijk met hulp overdag – maar hij bracht haar s’ avonds zelf naar bed. Wij gingen van tijd tot tijd naar Rotterdam op bezoek en als Eva naar bed was, zaten wij in de ruime kelderkamer en dan genoot Willem: hij en Ad praatten eindeloos over alles wat in dat kamp gebeurd was, over mensen., ver Duitsers, over meisjes (Engelsen) die in Natzweiler waren vermoord – en ik – ik zat stil te luisteren.

Toen Eva gestorven was, is Willem hertrouwd met een wat jongere buurvrouw. Zij zijn gaan wonen (na zijn pensionering) in Dalfsen. Willem heeft toen een

zeer gelukkige tijd gehad, met reizen naar o.a. Zuid-Frankrijk. Omdat wij een huisje in Epse (bij Deventer) hadden, hebben wij hen vaak kunnen opzoeken.

En nu zijn wij allemaal geschiedenis geworden.

Gonne de Jonge

Gedicht voor Willem Roessingh

Vanavond komt de dood met zachte handen
Gelijk de Heiland bij een Christenslaaf
Zie haar gezicht nu stil en gaaf
Bevrijd van pijn, van angst, van banden.

Zij ligt nu rustig, stiller dan voorheen
De lange, lege jaren van haar lijden
Een zwerfden ligt zo langs de rots bezijden
De tere takken gespreid langs de steen.

Vlieg nu – een grijze vogel – van haar heen
En zing je eenmaal woedend los van zorgen
- De doden zijn in het land geborgen -

Ga hoog op de wieken, verwilder, en ween.

Gonne de Jonge

GEVONDEN: VERJAARDAGLIED FRANS DE BORDES IN DACHAU

Dit lied maakte Frans de Bordes in Dachau voor Jaap van Mesdag:

Dachau, 4 Januari, 1945

Allegretto

{ 1. Jaap-je, die klei-ne schooi-er, die toe-ter pooi-er, viert he-den feest — Hij was stu-dent en }
{ 2. Jaap-je, dat klei-re et-ter, die jazz-trom-pet-ter, is he-den blij — Wont zie, hij krijgt er }

{ elk, die ham-kent, die weet het: al half ge-sjaast — Want ja, wel-ke dok-ter, vraag ik je, fokt op zijn }
{ gra-tis voor-dak't te laat is een jaar-tje bij — Want dat is re-van-che op Heer de lan-ge, die }

{ kof-fer zoon al-le-gaar — Van e-ti-ket-ten en si-ga-ret-pak-jes-om-sla-gen bij el- }
{ hem soms te-recht klei-neert — Eén pas vooruit tegh-o-ver den lait, dien hij in-nig en diep ver- }

{ -kaar — } { 1. Jaap-je, die klei-ne rak-ker, is he-den wak-ker van pu-re pret — }
{ -eert — } { 2. Vol-gend jaar zit ons Jaap-je, dat aap-je, in den fa-mi-lie-kring — } }

{ Want, zie je, zoon ver-jaar-dag is toch niet aar-dig, zoo in je bed — E-ven mis-schien komt }
{ Zit hij te pra-len, ster-ke ver-ha-len, hoe't hem in't kamp ver-ging — Ko-men de vrin-den }

{ hem-ree bij je op, maar jóg-gie, zet dat toch uit je kop; want weet je: } Dan is't: Hoera voor Jaap-je, ons klei-ne
{ dan eens bij je aan, dan zal toch de bols wel op de ta-fel staan — }

knaap-je, dat nu als man het le-ven in zal gaan!

Frans de Bordes

GEBOORTE DATA OUD-NATZWEILERS

04-01-1922	Jaap	van Mesdag
18-05-1922	Skippy	de Vaal
16-06-1916	Velo	Bierman
14-07-1923	Ernst	Sillem
11-08-1922	Abe	Muhlbaum
18-08-1921	Jan	Smeets
02-09-1919	Philip	Oprel
30-10-1919	Pim	Reijntjes
06-12-1922	Jan	van Kuik

FILM OVER NATZWEILER

In januari werd de redactie benaderd door de heer Wiggele Wouda, docent Media en Journalistiek aan de Hanze Hogeschool in Groningen. Studenten van deze school hebben de opdracht gekregen om een documentaire te maken over de Tweede Wereldoorlog en wilden dit doen over Natzweiler. De afgelopen maanden is er intensief contact geweest tussen de studenten en de redactie dat heeft geleid tot een aparte reis naar Natzweiler met Els Teeuwsen.

Behalve Els heeft ook Philip Oprel meegewerkt aan de film. Op 'haar zoektocht naar haar vader' komt Els in de film een oud-Natzweiler tegen (Philip Oprel) die haar vanuit zijn eigen ervaringen vertelt hoe het in Natzweiler was. Er is bij hem thuis gefilmd.

Philip Oprel en Els Teeuwsen in Vlaardingen bij Philip

Marjolijn de Loos, Els en Jaap en een groep studenten zijn samen met de auto naar Natzweiler gereden om input te krijgen voor een indringende documentaire waarbij Els op zoek gaat naar wat er met haar vader is gebeurd. Tijdens de autorit en uiteindelijk in Natzweiler wordt steeds duidelijker wat Natzweiler nou voor soort kamp was.

JAARLIJKSE KALENDER EVENEMENTEN

14-19 juli 2013	<u>33e International Congress on Law and Mental Health</u>	Amsterdam
zomer 2013	<u>EHRI Summer Schools in Holocaust Studies</u> (European Holocaust Research Infrastructure)	Parijs en München
4-6 september 2013	<u>5th International Children of War Conference</u>	Winchester
10 september 2013	<u>Zorg Welzijn Jaarcongres</u>	Ede
13 september 2013	<u>SYMPOSIUM 'De vroege sociale relatie in een neurowetenschappelijk kader'</u>	Amsterdam
17 september 2013	<u>No Health without Mental Health. Hoe zorgzaam is de zorginstelling</u>	Amsterdam
11 september 2013	<u>Congres Palliatieve zorgverlening. Voor en na de dood</u>	Ede
20-21 september 2013	<u>Master Clinician Workshop Schema Therapy; approach to the treatment of patients with Dissociative Identity Disorder (DID)</u>	Amsterdam
21 september 2013	<u>Workshop Trancegerichte therapie in traumabehandeling: PTSS</u>	Nieuwegein
23-24 september 2013	<u>Seminar Understanding terror and violence in the lives of children and adolescents</u>	Oslo
24 september 2013	<u>Congres Veilig in de ggz</u>	Amersfoort
27 september 2013	<u>EMDR Symposium: brede toepassingen in de praktijk</u>	Utrecht
7 oktober 2013	<u>Palliatieve zorg en psychiatrie</u>	Lunteren
november-december 2013	<u>Opvang en nazorg na ingrijpende gebeurtenissen</u>	Amsterdam
4 november 2013	<u>Congres 'State of the Art Ouderenpsychiatrie 2013'</u>	
7-9 november 2013	<u>Annual meeting ISTSS: Resilience After Trauma: From Surviving to Thriving</u>	Philadelphia (VS)
13 november 2013	<u>Landelijk congres 'Vroegkinderlijke Chronische Traumatisering; diagnostiek en behandeling van psychische gevolgen in de volwassenheid'</u>	Veldhoven
13-15 november 2013	<u>Najaarscongres Vereniging voor Gedragstherapie en Cognitieve therapie: Back to the future</u>	Utrecht
19 november 2013	<u>Congres: De rol van cognitie bij psychiatrische stoornissen: theorie en praktijk</u>	Ridderkerk

Voor meer informatie ga naar: [www. Cogis.nl](http://www.Cogis.nl).

NATZWEILERREIS 2013

De organisatie rond de reis van 12-16 september 2013 draait weer op volle toeren. Voor alle duidelijkheid wil het bestuur benadrukken dat de reis in de eerste plaats bestemd is voor de oud-Natzweilers en hun directe familie.

Indien vrienden deel willen nemen aan deze herdenkingsreis zal dit door het bestuur van persoon tot persoon bekeken worden. Mocht je nog mee willen, neem dan z.s.m. contact op met Marjolijn de Loos, maar wel vóór 1 juli a.s.

Voorlopig programma

Donderdag 12 september 2013

Aankomst in Hotel Restaurant La Fischhutte
Welkomst diner

Vrijdag 13 september 2013

Ochtendprogramma
Lunch
Middag vrijdag
Diner Fischhutte
Fakkelwacht

Zaterdag 14 september 2013

Internationale en Nederlandse herdenking in het kamp
Bezoek gaskamer
Lunch bij Auberge Metzger, misschien samen met andere nationaliteiten
Middag vrijdag
Diner Fischhutte

Zondag 15 september 2013

Vrij bezoek aan het kamp, het CERD en de steengroeve
Lunch
Middag vrijdag
Afscheidsdiner Fischhutte

Maandag 16 september 2013

Vertrek naar Nederland

HOGE TOPPEN, DIEPE DALEN II (DOOR ROB HOLLEMAN)

Mijn vorige bijdrage in de NWB besloot ik met de opmerking dat ik mijn zoon Sander mee wilde nemen naar Natzweiler opdat ook ik (2e generatie) het door zou geven (aan 3e generatie). Inmiddels is dat ook gebeurd. Laura en ik vonden het belangrijk in verband met het bovenstaande, maar ook als wezenlijk deel van zijn opvoeding: de wereld bestaat niet alleen uit leuke dingen en goede dingen. En Sander had me al 1000 vragen gesteld en antwoorden gehad over opa (Ton Holleman) en Natzweiler.

Vanuit onze woonplaats in België is het een uur of 5 rijden. Dus op ons gemak vertrokken en onderweg op het gemak moeten doen vanwege het slechte en natte weer. Aangekomen in de omgeving Straatsburg begon de zon te schijnen, mooi meegenomen.

Bijna op bestemming (Natzwiller: Auberge Metzger) zijn we gestopt in Rothau, ik was nog nooit gestopt bij het station. De plaquette bekeken en aan de andere kant naar het spoor gekeken. Volgens mij stond ik op een authentiek stuk emplacement. Vreemd .. dus daar stonden de wagons, de helmen, knuppels en hondenniet voor te stellen daar in het lieflijk zonnetje.

Aangekomen bij Metzger, uitgepakt. Sander zegt dat hij eigenlijk niet tot morgen wil wachten maar nu bij daglicht nog even 'de berg' (Mont Louise, prachtnaam voor de hel) op zou willen om de poort te zien. De berg op gegaan, nu regen en harde wind. Laura bleef op de parkeerplaats in de auto, San en ik zijn naar de gesloten poort gelopen en links van de poort over het kamp in de regen gekeken. Minuten stilte. Zegt hij: 'Pap het is niet door het weer maar ik heb kouwe rillingen, hier is kwaad gebeurd'. Understatement maar heel goed van en voor een 16 jarige.

Dat moment, wij daar samen in die triestigheid, staat als een mooie foto in mijn geheugen gegrift. (O)pa zou trots geweest zijn, dat weet ik.

Volgende morgen bij opening van het kamp waren we present. Mooi om te zien dat er diverse bussen uit diverse landen met schoolkinderen waren om het verleden te leren.

De laatste keer in 2000 was het een parking, nu is het een schitterend Musée de Résistance. Dankzij Marjolijn lag er een welkom klaar. Langzaam rond gedooled van de oude communicatie boven, tot de Kartoffelkeller beneden. Ik heb Sander zijn eigen ding laten doen, de vragen kwamen vanzelf. In stilte heeft hij op een bankje naar de gruwelijke dia beelden gekeken.

Toen naar het echte werk .. Opa's verleden. Eerst naar het monument, langs de Franse kruizen en terug. De poort door, gelijk links naar beneden het museum in. Vragen vragen, antwoorden, antwoorden. Hij moest alles weten. Te voren wilde hij niet geloven dat men met drie per verdieping drie hoog 'in bed' lag. Tot hij de bevestiging zag. De koppen van Josef Kramer, August Hirt, foto's van gruwel, martel en dood. Er kwam veel op hem af.

Museum uit, galg en werktuigen, dodenweg vervolgd naar beneden. Uitgelegd dat het er pseudo mooi uitziet nu, maar toen een lange kale koude vlakte was omdat alle bomen gebruikt waren als bouw materiaal. De bomen van nu zijn van na

Mooiste moment .. met Sander gestaan vlak voor de Nederlandse gedenksteen. Daar waar ik precies zo stond met Ton in 2000, alweer 13 jaar terug. Ik weet zeker dat hij trots en goedkeurend gegrijnsd heeft vanaf zijn wolk.

Crematorium, de werkplaatsen van Hirt .. de Bunker .. met alle verhalen. Toen naar de steengroeve. Er is nog altijd goed te zien wat daar gedaan is. We hebben allebei een stuk graniet mee naar huis genomen.

Daarna hebben we de gaskamer bekeken op de weg naar beneden met het verhaal dat ik eigenlijk ook niet kende.

Het beste bewaar ik als laatste oftewel dat soms iets niet uitleggen beter is dan iets uitleggen: we zijn rond de Kommandatur villa van vriend Josef en zijn trawanten gelopen en bij het pad staat een kopie van de laatste postkaart die Josef Kramer naar zijn vrouw stuurde voor hij werd opgehangen. Met de tekst ""Ich bin unschuldig". Dat schreef The Beast of Belsen (en ook Natzweiler). Daar stopte de rondleiding van Lau en mij .. verdere uitleg werd en was overbodig.

Sander begreep het totaalplaatje.

Rob Holleman.

DE HONGERWINTER IN NEDERLAND

We lezen in onze nieuwsbrief meestal over het kamp of de herdenkingen. Over hoe het de mensen in Nederland verging tijdens de WO II schrijven we minder. Het leek ons interessant om een keertje die zijde van de WO II te belichten.

Hoe overleefde een kind de hongerwinter? Loes Meijer was zo'n 'hongerwinterkind'. Ik ontmoette haar een aantal weken geleden, een jonge vrouw van rond de tachtig. Kan dat?? Ja zeker, bij Loes kan dat. Ze ziet er nog super jong en fit uit en loopt nog als een kieviet alle trappen op naar haar 2^e etage.

Loes en haar vriendin Wil waren veertien jaar toen ze in januari 1945 van Amstelveen naar Zandeweer in Groningen verhuisden om te kunnen overleven. Haar vader, oorspronkelijk diamantslijper, was zijn werk kwijt en werkte in Wenen in een vliegtuigfabriek om nog wat brood op de plank te krijgen. Haar moeder en haar broer en ook Loes zelf fietsten dagelijks kilometers lang op zoek naar boeren met eten in o.a. Haarlemmermeer. "Het was ook wel spannend af en toe met een knijpkat na sperrtijd". Mondeling werd je verteld bij welke boeren er nog wat te halen was. Ze stonden dan uren in de rij te wachten op 2 pond graan p.p. dat in een koffiemolen vermalen werd tot meel. Haar moeder was gelukkig heel handig met producten uit de natuur waardoor ze van vlierbessen bessenjam en compote maakte. Echt lekker was 't niet, maar 't was wel gezond.

Uiteindelijk was de situatie zo onhoudbaar dat ze besloot om haar dochter een betere kans te geven. Loes en Wil vertrokken in een vuilniswagen van de gemeente Amstelveen vol stro met 40 kinderen vanaf het dorpsplein (de kerk) naar Zandeweer over de afsluitdijk. 24 uur duurde de tocht met een gasgenerator in de auto die niet harder kon rijden dan 30 of 40 km per uur. "Af en toe moesten we stoppen vanwege de zoeklichten". Hoe regelde je zoiets in Nederland in 1944? De kerk speelde hier een grote rol in. De kerk in Amstelveen en Amsterdam had contact met de kerken in Groningen. Zelf waren Loes en Wil totaal niet kerkelijk en onderweg hebben ze dan ook het

Onze Vader geoeffend om dit op te kunnen zeggen in het kerkelijke gezin waarin ze zouden komen.

's Ochtends kwamen ze aan in Leeuwarden. Wil was toen ziek van de barre tocht en van de honger. Met een auto werden ze naar Zandeweer gebracht.

De beide meisjes kwamen terecht op een boerderij, bij het gezin Meinardi, een jong stel met een dochtertje, Aafke, toen 1 jaar. De meisjes hadden het goed bij hun 'Oom en Tante' en konden weer wat aansterken.

De bevrijding herinnert Loes zich nog goed: "de tanks van de Canadezen kwamen er aan en de Duitsers trokken ze zich terug. Het kwam nog een paar keer voor in de laatste week dat ze mee aten in de schuur voordat ze hun tocht weer vervolgden. Een week later stonden de Canadezen in het dorp. Wij gingen weer terug met de trein naar Amstelveen. Mijn vader kwam terug uit Wenen en pakte zijn oude beroep van diamantslijper weer op".

"Na al die jaren hebben Wil en ik nog steeds contact met de dochter van de boerderij". Ieder jaar in mei gaan we samen naar Leens waar en spreken we af met Aafke van Hoorn-Meinardi. Nooit zullen we die mooie tijd bij hen vergeten, ondanks het feit dat het oorlog was".

Nicole Planjer

ONDERZOEK HERDENKEN

Het Comité 4 en 5 mei doet jaarlijks een onderzoek naar draagvlak voor de herdenking 4 mei en de viering van de bevrijding van 5 mei. Een van de uitkomsten is dat zowel heden en verleden betekenis geven aan 4 en 5 mei. Ook blijkt dat de betekenis die mensen aan herdenken en vieren toekennen groeit, naarmate de oorlog verder achter ons ligt. Zie voor meer uitleg het persbericht van 2 mei 2013.

VERLEDEN EN HEDEN LADEN 4 EN 5 MEI

Op 4 en 5 mei komen heden en verleden samen. De motivatie voor Nederlanders om op 4 mei te herdenken en op 5 mei te vieren ligt in de actualiteit én in verhalen van familie en vrienden. Dat blijkt uit het Nationaal Vrijheidsonderzoek 2013, uitgevoerd door onderzoeksbureau Veldkamp. Driekwart van de Nederlanders kent iemand die oorlog heeft meegemaakt. Veelal is dit de Tweede Wereldoorlog. Nederland herdenkt en viert in het besef dat vooral de Tweede Wereldoorlog en de Jodenvervolging ons denken over onvrijheid bepalen. Het denken over vrijheid wordt daarentegen sterk bepaald door de val van de Berlijnse Muur en de afschaffing van de slavernij.

Het draagvlak voor 4 en 5 mei is al jaren groot en constant: 84% vindt het belangrijk dat jaarlijks op 4 mei wordt herdacht en 73% dat jaarlijks op 5 mei wordt gevierd. Opmerkelijk is dat steeds minder mensen vinden dat 4 en 5 mei betekenis verliezen naarmate de oorlog verder achter ons ligt. In 2002 was dit 36%, in 2013 is dit gedaald tot 22%.

Jongeren maken zich zorgen over oorlog

Op 4 mei herdenken we Nederlandse oorlogsslachtoffers en op 5 mei viert Nederland de bevrijding in het besef dat vrijheid niet vanzelfsprekend is en in de wereld van nu nog steeds oorlogen en conflicten zijn. Vooral jongeren tussen de 13 en 17 jaar maken zich zorgen over deze huidige oorlogen en conflicten. Oudere generaties zijn zich de afgelopen jaren juist zorgen gaan maken over de economische crisis. Men is meer belang gaan hechten aan vraagstukken die in Nederland spelen en minder aan internationale vraagstukken.

Verleden en heden

4 en 5 mei worden geladen door heden en verleden. Persoonlijke verhalen spelen hierbij een grote rol. Verhalen van familie en vrienden zijn voor iets meer dan de helft van de ondervraagden een reden om 4 en 5 mei belangrijk te vinden. 74% kent zelf iemand die een oorlog heeft meegemaakt. In de meeste gevallen gaat het om de Tweede Wereldoorlog.

Ook de actualiteit heeft grote invloed op de mate waarin Nederlanders 4 en 5 mei belangrijk vinden. Bijna zes op de tien ondervraagden noemen het nieuws of de actualiteit als een reden om 4 en 5 mei belangrijk te vinden. Wanneer naar 'oorlog' wordt gevraagd, worden vele actuele conflicten genoemd zoals die in Syrië (25%) en Afghanistan (11%). Met 30% staat de Tweede Wereldoorlog echter nog steeds bovenaan.

Vrijheid en onvrijheid

Het denken over onvrijheid en vrijheid wordt bepaald door grote historische gebeurtenissen. In het denken over onvrijheid zijn de Tweede Wereldoorlog (68%), de Shoah (58%) en het conflict in het Midden Oosten (51%) bepalend. De val van de Muur en de afschaffing van de slavernij zijn voor de helft van de Nederlanders van invloed op hun denken over vrijheid.

Het Nationaal Comité zal zich blijven inzetten voor het levend houden van herdenken en vieren door heden en verleden te verbinden. Eén ding staat echter vast: de Tweede Wereldoorlog is en blijft de basis voor 4 en 5 mei. De verhalen over de Tweede Wereldoorlog zullen ook in de toekomst van generatie op generatie moeten worden doorgegeven.

FRANSE HERDENKING EN RESTAURATIE KAMP

In het weekend van 22-23 juni jl. vond de Franse herdenking plaats. Zij herdachten dat 70 jaar geleden de eerste NN-gevangenen in het kamp aankwamen.

Ik heb onze vriendenkring en het Internationale Natzweiler Comité vertegenwoordigd. Ook was ik aanwezig bij de algemene vergadering van de Franse vriendenkring voorafgaand aan de herdenking.

De plannen voor de restauratie van de onderste twee barakken, de strafbarak en het crematorium, alsmede op een later stadium de keuken (nu de opslagplaats/garage voor al hun werkmateriaal) en het Mémorial, werden uit de doeken gedaan. Later zal ook de necropolis aangepakt worden.

Het Ministerie van Defensie zal bijdragen in de financiën hiervoor. Een architect heeft al het nodige voorwerk en archeologisch onderzoek gedaan.

De staat van de barakken valt reuze mee, aldus de specialisten. De gebouwen staan niet op instorten! Wel moet er veel gebeuren.

Zoals de plannen er nu voorliggen zullen de voorbereidende werken in oktober van dit jaar starten. Zoals het heet: de werkplek, de werf, wordt voorbereid. Uiteraard zal er daadwerkelijk begonnen worden na de winter, dus voorjaar 2014. Dit zal het gehele jaar 2014 in beslag nemen. Er zal niet gewerkt worden tijdens de openingsuren, dus heel vroeg 's ochtends en laat in de avond.

Ook zal, niet zoals ik eerder begreep, het kamp in de eerste bocht naar beneden afgesloten worden voor het publiek. 'La Fosse' de askuil blijft toegankelijk gedurende de gehele restauratie periode.

Na deze twee barakken wordt allereerst het Mémorial gerestaureerd. Dit monument is ook in zeer slechte staat, zeker nadat er eens een bliksemingslag geweest is. Water sijpelt in de voegen tussen de stenen, sneeuw en vorst doen de rest... bomen beginnen er op en in te groeien.

Later zal er een locatie gevonden moeten worden om een opslagplaats voor het werkmateriaal, de sneeuwschuivers, maaiers en meer, te bouwen. Daarna

zal het keukenblok aan de beurt zijn om te restaureren. Dan zijn we weer een aantal jaren verder.

Verder is er nog het probleem met de computer in het museum waar alle namen op te vinden zijn. Deze computer, die dus door iedereen geraadpleegd kan worden, is tot nader order niet meer toegankelijk. Ook in Frankrijk is er een wet op de privacy. Deze publieke computer valt daar ook onder. Wordt deze overtreden dan volgen er hoge boetes. Op dit moment is men druk bezig een oplossing hier voor te vinden. Maar dit neemt niet weg dat via het CERD altijd informatie uit de namenlijst verstrekt kan worden aan familie en nabestaanden.

De herdenking zelf was, zoals altijd, weer fantastisch georganiseerd. Iedereen die bij dit CERD, het kamp betrokken is, deed dit op opmerkelijke wijze. De hartelijkheid van alle medewerkers vind ik zeer bijzonder. Zij houden echt van de 'oude mannen'!

Vaak hoor ik de woorden dat zij er voor ons zijn. Dit zijn geen loze woorden, zij menen het, van tuinman, bode tot directie!

Het weer was niet zoals het in juni zou moeten zijn, maar 'Natzweiler weer' op regen of sneeuw na. De wind wakkerde aan tot een lichte storm, de vlam woei uit, kransen rolden om, de vaandeldragers hadden moeite hun vaandel vast te houden, petten vlogen van hoofden af. De minister kwam ruim te laat want zijn vliegtuig kon niet opstijgen vanwege de storm. Wij maar blauwbekken daarboven. Af en toe kwam er een waterig zonnetje door.

De vlam werd aangestoken en later weer gedoofd door de minister, vier geestelijken spraken gebeden uit, Robert Salomon – oud gevangene en president van het Comité Exécutif, alsmede de minister hielden een toespraak. Kransen werden gelegd en 1 minuut stilte volgde.

Na afloop van deze herdenking werd in het CERD de tentoonstelling 'Le Poids du Monde' door Laurent Reynès onthuld. Dit gebeurde samen met schoolkinderen, de minister en de president van de Franse Vriendenkring, Pierre Rolinet.

Bijzonder is te vermelden dat door de inspanning van de directrice van het CERD, Mevrouw Frédérique NEAU-DUFOUR, er een samenwerkingsverdrag getekend is tussen het Ministerie van Defensie en het Europese Parlement in Straatsburg.

De kranslegging bij het station van Rothau heb ik niet meer meegemaakt. De weg naar huis was nog lang, het weer zeer slecht, dus tijd om te gaan om veilig thuis te komen.

Marjolijn de Loos

DODENHERDENKING EREVELD LOENEN 4 MEI 2013

Aangekomen op het Ereveld valt op hoeveel mensen er aanwezig zijn. Mensen die de oorlog hebben meegemaakt, mensen die een dierbare verloren hebben in tijden van oorlog en tijdens vredesmissies. Veel jonge mensen met kleine kinderen. Allemaal mensen die weten dat vrijheid een groot goed is en degenen willen eren die voor die vrijheid hun leven hebben gegeven.

De heer H.C.M.J. Cohen, oud-burgemeester van Amsterdam, hield de openingstoespraak. Geboren in 1947 heeft hij de oorlog niet echt meegemaakt en vertelde over hoe zijn grootouders door de bezetter zijn omgebracht. De verhalen en overleveringen zijn ontzettend belangrijk om dit nooit meer te laten gebeuren. De weleerwaarde heer Drs. P.J.G.M. van Lier, aalmoezenier bij de krijgsmacht, hield een toespraak die bij ons veel indruk maakte door de nadruk te leggen op vrijheid. Zelf net een paar maanden teruggekomen van de politie opleiding in Kunduz vertelde hij over de onvrijheid daar. De verplichting van de Taliban om 5 keer per dag te bidden. Verplichting om om 20.00 uur het licht uit te doen. Anders was de nachtrust te kort om op tijd weer te kunnen bidden en je werk naar behoren te doen. Controle hierop door de religieuze politie. Vrijheid voor het bezoeken van scholen en verenigingen.

Wij mogen dankbaar zijn voor de vrijheid waarin wij leven. Dankbaarheid aan al die mensen die dat mogelijk maakten.

Namens de “Stichting Vriendenkring van Oud-Natzweilers” hebben mijn zus en ik een krans gelegd. De Regionale Politiekapel Noord en Oost-Gelderland verzorgde de begeleidende muziek.

Na een minuut stilte en het zingen van het 1^e en 6^e couplet van het Wilhelmus werd de plechtigheid afgesloten.

Na afloop kregen alle aanwezigen een bloem overhandigd die men op een graf naar keuze of bij het monument kon neerleggen. Lopend over het terrein ben je onder de indruk. Het is prachtig aangelegd in het bos en je wordt stil wanneer je de opschriften op de graven leest. Alleen een naam en geboortedatum en voor zover bekend een datum van overlijden. Ook een aantal graven met opschrift: ‘onbekende Nederlander’ en het doet goed om te zien dat ook zij niet vergeten zijn door de bloemen die werden gelegd.

Rita Spaans-Grasmaijer

VAN DE PENNINGMEESTER

Ook in deze Nieuwsbrief kan de penningmeester niet genoeg benadrukken heel blij te zijn met alle donaties! Zij dankt de gulle gevers van harte.

Maar we blijven steeds geld nodig hebben, zeker nu de jaarlijkse reis weer georganiseerd gaat worden.

Alvast veel dank!

GIROLOTERIJ

De activiteiten van de Stichting Vriendenkring van Oud-Natzweilers, waaronder de uitgave van dit blad, worden mede mogelijk gemaakt door de opbrengsten uit de Giroloterij en de Bankloterij. Uw deelname aan de Giro- en of Bankloterij wordt daarom van harte aanbevolen.

Vfonds, Nationaal Fonds voor Vrijheid en Veteranenzorg

Binnen organisaties van oorlogsgetroffenen vallen steeds meer directbetrokkenen weg door vergrijzing en overlijden. Het vfonds ondersteunt een respectvolle afbouw van deze organisaties, eventueel door samenwerking of samenvoeging te stimuleren. Meer informatie op: www.v-fonds.nl.

De bijdrage van de Bank-Giroloterij en de Lotto maken het werk voor het Nationaal Fonds voor Vrijheid en Veteranenzorg mogelijk.

STICHTING COGIS

Kenniscentrum vervolging, oorlog en geweld

Voor vragen op het gebied van wetten en regelingen voor oorlogsgetroffenen, maar ook voor vragen over zelfhulpgroepen, therapeutische hulp of maatschappelijk werk, en voor literatuur over de tweede wereldoorlog en zijn gevolgen, kunt u terecht bij de Stichting Cogis.

Oorlogsgetroffenen, hun partners en kinderen (ook de naoorlogse generatie) zijn welkom bij

Stichting Cogis
Nienoord 5
1112 XE Diemen
Telefoon 020 – 660 19 30
Fax 020 – 660 19 31
E-mail info@cogis.nl

Bezoek is - na telefonische afspraak - iedere dag mogelijk.

“De bijdrage van Bank Giro Loterij en de Lotto maken het werk van het Nationaal Fonds voor Vrijheid en Veteranenzorg mogelijk”.

COLOFON

Redactie

Nicole Planjer
& Marjolijn de Loos

Inzenden kopij

Nicole Planjer
Mient 42
2564 KP Den Haag
Tel: 070 – 3606796

Uiterste datum inleveren kopij:
*(indien getypt in computer, s.v.p.
per e-mail of diskette meesturen)*

15 augustus 2013

Eindredactie

Nicole Planjer
e-mail: nplanjer@hotmail.com
& Marjolijn de Loos

Printed by

GrandPrix Copyrette
Parnassusweg 214
1076 AV Amsterdam
Tel: 020 – 664 59 09
Info@grandprixcopyrette.nl

Reisorganisatie

Marjolijn de Loos
e-mail: marjolijndeloos@gmail.com